M179

ELTOS BIULIETENIS

Nr. 33(52), 1948 m. kovo 10 d.

VASARIO 16 d. ATGARSIAI

Ligi šiol gauti pranešimai rodo, kad Vasario 16 dienos minėjimai visur, kur tik yra lietuvių bent saujalė, praėjo įspūdingai. Tai išraiška didelio patriotizmo ir neišsenkančios iniciatyvos, tebeglūdinčios kolonijose ir stovyklose. Jos padarė visa, ką tik galėjo, ir savo tautiečių dvasiai sustiprinti ir Lietuvos vardui pagarsinti.

Vienybės bei solidarumo dvasiai palaikyti tremtyje vadovaujamųjų organų (VLIK'o ir VT) nariai buvo pasiskleidę po tremtinių stovyklas. Kituose kraštuose diplomatinių misijų šefai, atsižvelgdami į vietos sąlygas, surengė priėmimus. Minėjimuose buvo aktyviai įjungti Lietuvos bičiuliai kitašaliai. Pasirodė, kad jų ratas žymiai pagausėjo, ir jų simpatijų pareiškimas kovojančiai tautai padrąsėjo tiek žodžiu, tiek raštu.

Įspūdingiausi ir atviriausi yra JV senatorių, atstovų rūmų narių, gubernatorių pareiškimai (juos šiame biuletenyje duodame ištisai). Svetimoji spauda, kiek galima spręsti iš gautų pranešimų, gyviausiai ir gausiausiai prašneko tolimajame Urugvajuje. Su tokiu pat gausumu atsiliepė ir italų spauda. Kituose kraštuose tenkinosi bent trumpesniais paminėjimais bei šventei iliustracijom. Ne visa, bet atsiliepė ir vokiečių spaudos dalis, panaudodama jai pateiktą medžiagą. Minėtini čia ir Stuttgarto bei Miuncheno radiofonai, ta proga davę lietuviškų dainų koncertus.

Nekalbam jau apie "savuosius", t.y. DP spaudą, kuri visa rado būdų paminėti Lietuvos valstybės jubiliejų, o ypačiai baltiškųjų kaimynų spauda.

Lietuvos valstybinė sukaktis rengiamasi paminėti ir ilgiau patvariančiu būdu - didesniais leidiniais lietuvių ir svetimom kalbom.

Esame įgalioti pareikšti VLIK'o ir VT padėką visiems tautiečiam-tremtyje, Europoje, anapus vandenynų - už jų pastangas Vasario 16 dienos jubiliejui paminėti, o taip pat ir tiem, kurie yra atsiuntę ta proga sveikinimų.

ELTA

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

JUNGTINIŲ VALSTYBIŲ KONGRESO ATSTOVŲ PAREIŠKIMAI
VASARIO 16 d. PROGA

KALBOS SENATE

Ir mes amerikiečiai, nebegalime toliau tylėti...

Senatorius Lodge (Massachusetts) vasario 17 d. pasakė šią kalbą:

"Pone Pirmininke, vakar, vasario 16 d., buvo Lietuvos Nepriklausomybės 30 metų sukaktis. Dėl to dera sustoti ties ta sukaktim, pareikšti nuoširdžią pagarbą gausiems lietuviškos kilmės mūsų piliečiams ir įsijungti į jų karštus linkėjimus, kad jau nebe per toli būtų toji diena, kada ši narsi maža tauta vėl džiaugsis tikra laisve.

Visi mes žinom, kaip Lietuvos Respublika, kurioj gyvena nuo senų senovės laisvę brangininti tauta, pirmoji pranyko anapus nepermaldaujamos geležinės uždangos. Visi mes su liūdesiu skaitėm apie masinius išvežimus, naktinius suėmimus, greitus teismus, žudymus ir kitus tragiškus sistemingo naikinimo simptomus. Tie nelemti įvykiai teikia maža progos džiaugtis diena, kuria minim krašto nepriklausomybę. Bet toji proga turėtų versti mus rimtai pasvarstyti, ar mes, stipriausia tauta pasauly, nebuvom ištižę ir moraliai silpni, kad leidžiam tęstis tokiai padėčiai.

Praeitų metų lapkričio m. Lietuvos ministeris čia, JV, įteikė JTO Visumos pirmininkui jaudinantį raštą. Jis kalbėjo vardu Lietuvos Respublikos, kuri nuo 1940 m. yra policinės valstybės okupuota ir valdoma. Jis prašė JTO, kad ji, sutinkamai su JTO garantuotomis pagrindinėmis teisėmis, imtųsi priemonių lietuvių tautai apsaugoti nuo pavergimo ir išnaikinimo. Aišku, JTO negali nusigręžti ir žiūrėti kažkur, kai mažos tautos kalbėtojas prašo išklausyti tokį gyvybės ar mirties kaltinimą. Ir mes, amerikiečiai, nebegalim toliau tylėti ir ignoruoti tokios nepakenčiamos padėties. Nuo 1941 m., kada valstybės departamentas paskelbė pareiškimą, smerkiantį Rusiją dėl Lietuvos užėmimo, mes daugiau nebepadarėm nė vieno oficialaus pareiškimo. Savo nuolatiniu tylėjimu mes tik jau negalim pasididžiuoti.

Pone Pirmininke, mūsų draugams lietuviams vasario 16 d. reiškia tą pat ką mums liepos 4 d. Nepameskim iš akių tos reikšmės. Tegul tolimesnis jos minėjimas nebebus užaugklintas nebuvimu pilietinių teisių, spaudos, žodžio, susirinkimų laisvės. Tegul ši diena dar kartą liudija už laisvus rinkimus ir tikėjimo laisvę. Bent jau moraliai stipriai paremkim tuos, kurie dėl šeimos, draugystės bei tradicijos ryšių Lietuvą prisimena kaip Europos laisvės lopšį ir kurie iš mūsų, galingos moralinių bei pilietinių laisvių tvirtovės, šiais niūriais laikais laukia padrąsinamojo vilties žodžio.

Pone Pirmininke, aš prašau vieningai pritarti, kad po šių pastabų būtų atspausdintas įvedamasis, pavadintas "Lietuvos Nepriklausomybė".

("New York Times" vasario 16 d.)

(Niekam nepasisakius prieš, minimas str. paliepta atspausdinti "Congressional Record". Jo vertimas skyrium šiame biuleteny.)

ATSTOVŲ RŪMUOSE

Padėties ironija be galo tragiška

Atst.Jonkman (Michigan) vasario 16 d.:

"Pone Pirmininke, Lietuvos nepriklausomybės trisdešimtoji metinė sukaktis negali nesukelti kiekvieno laisvę branginančio amerikiečio dėmesio ir simpatijos. Kiek žinau, JV Lietuvę tebepripažįsta kaip nepriklausomą valstybę, kurios nepriklausomybės netekimas "tėra laikinis". Jos padėties ironija yra tragiška ligi kraštutinumo.

1940 m. vasario 10 d., kreipdamasis į Amerikos jaunimo kongresą, didžiausias Sovietų S-gos draugas, koks tik kada yra buvęs JV, apie ją pasakė: "Kaip žinoma kiekvienam, turinčiam drąsos pažiūrėti faktams į akis, Sovietų S-goj vyrauja diktatūra, tokia pat absoliuti, kaip ir bet kuri kita diktatūra pasaulyje".

Pagal patikimus pranešimus, "nepriklausomąją Lietuvą" diktatorius valdo taip beatodairiai, kad negalima nė aprašyti. Pagal tuos pranešimus, Lietuva yra to diktatoriaus auka ne tik tuo, kad ji neteko nepriklausomybės, spaudos, tikėjimo laisvės ir panašių prigimtų žmogaus teisių, bet ji yra auka ir tuo, kad lietuvių tauta yra masiškai likviduojama bei masiškai deportuojama į Rusijos koncentracijos stovyklas (kas reiškia lėtą likvidavimą) tokiu mastu, kad tokio genocido gal nėra buvę tautų istorijoj. O JTO Visuma 1946 m. gruodžio m. genocidą paskelbė tarptautiniu nusikaltimu.

Atrodytų, kad viena iš pirmutinių JTO Visumos pareigų yra ištirti šiuos pranešimus ir sovietams metamus kaltinimus. Jeigu jie neteisingi, tai turėtų būti žinoma, kaip gi ten iš tikrųjų yra. Jeigu gi jie tikri, tai tyrinėtojai turėtų tat nustatyti vietoje ir įstempti Sov.S-gą bent jau prieš pasaulio opinijos teismą, kad būtų imamasi tokių priemonių, kokios esamomis aplinkybėmis įmanomos.

Jeigu gi Sov.S-ga savo įpročiu atsisakys JTO komisijai įsileisti į Lietuvą patikrinti vietoje, tada tektų naudotis prieinamais antriniais liudijimais ir iš to sudaryti bylą. Tokiai procedurai Sov. S-ga negalėtų sudaryti rimtų kliūčių.

Minėtasis Sov.S-gos elgesys Lietuvos atžvilgiu yra šiurkštus Atlanto chartos ir JTO chartos pažeidimas, šaukiąsis dangaus teisingumo.

Amerikiečių tauta negali nestoti už tokią teisingumo akciją".

Po dabartinės nevilties...

Atst.Jackson (California):

"Pone Pirmininke, kaip matyti iš tokio išmaningo Michigan atstovo Mr.Jonkman dėstymo, šiandien Lietuvos nepriklausomybės sukanka 30 metų.

Pone Pirmininke, kai kuriais atžvilgiais tai yra liūdnų prisiminimų diena tūkstančiams Amerikos lietuvių - darbščių, taupių, sumanių vyrų ir moterų. Jų tėvynė yra už uždangos, ir jų trumpai tegyvavusios respublikos likimas pasidarė likimas ir kitų šalių bei tautų, pranykusių totalizmo pekloj.

Tačiau mūsų šalis naujojo Lietuvos režimo nepripažįsta teisėtu, ir teisingai daro. Baltijos valstybių išpardavimas sovietų grobuoniškoms ambicijoms yra juoda dėmė fair play, ir jeigu mes jėgą pripažintum tarptautinio santykiavimo veiksniu, tai tuo patim paneigtume patys savo prigimtąją teisę.

Lietuva vėl gyvuos, išdidi ir garbinga, kaip tautų šeimos narys. Po dabartinės nevilties ateis galutinio išlaisvinimo apvainikavimas, jeigu visi geros valios žmonės pusselės vilties liepsnelę ir žmogaus vertingumo svajonę. - Valio, Lietuva!"

Amerikos širdis su tavim Lietuva!

Atst.Mc Cormack (Massachusetts): "Pone Pirmininke, aš noriu atkreipti Rūmų dėmesį į tai, kad šiandien yra Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 30 m. sukaktis. Aš noriu pasakyti, kad kiekvienas amerikietis reiškia užuojautą lietuviams Amerikoje ir tėvynėje, nes šiuo metu ši narsi tauta uždaryta anapus geležinės uždangos.

Lietuva, turinti mažiau kaip 3.000.000 gyventojų, yra Baltijos valstybė, šiaurėj susisiekianti su Latvija, rytuose ir pietuose su su nelaimingąja Lenkija bei Rytprūsiais, vakaruose su Rytprūsiais ir Baltijos jūra.

Tradicinė Lietuvos nepriklausomybės dvasia kyla iš pačios tos tautos žemės. Tai perdėm žemės ūkio kraštas; daugiau kaip 45% žemės yra dirbama, veik 19% miškai, - daugiau kaip trys ketvirčiai lietuvių dirba žemės ūky.

Visoj Europoj nėra kitos tautos, kuri labiau brangintų laisvę kaip lietuvių tauta. Praeitų šimtmečių vergija nepajėgė išsilaikyti jų tėvynėj. Lietuviai pakartotinai įrodė ne tik savo teisę į laisvę, bet ir savo pasiryžimą tą teisę išnaudoti.

Kadangi visi lietuviai tiki, kad dabartinis jų brolių krašto pajungimas yra laikinis, laisvę branginą amerikiečiai juos užjaučia ir meldžiasi, kad tas kraštas būtų sėkmingai išvaduotas. Mes visi laukiam tos dienos, kada naujas laisvės proklamavimas džiaugsmo pripildys visur pasauly esančių lietuvių širdis ir padrąsins tautas, kurios pasiryžusios gyventi pagal principus, kurių dėka mūsų brangioji šalis leidžia visiems gyventi savitą gyvenimą, - principus, kurie kiekvienam žmogui, kur jis bebūtų duoda teisę laisvai gyventi ir siekti laimės.

Aš noriu pasakyti Amerikos lietuviams, o per juos jų tėvynei ir ten gyvenantiems jų tautiečiams, jog nepaliaujamai kils į dangų Amerikos maldos, kad tauriioji Lietuva ir narsioji lietuvių tauta greit patirtų jų šimtametės kovos dėl laisvės sėkmę, kuri tą kovę apvainikuotų pastovios laisvės, taikos ir gerovės palaima.

Mūsų šalis nepripažino Sov.S-gos veiksmų, kurie sunaikino Lietuvos nepriklausomybę. Komunizmo plitimas Europoj ir bet kur kitur turi būti sustabdytas ir po to nublokštas atgal. Kai tat įvyks, Lietuvos nepriklausomybė ir lietuvių tautos laisvė bus atstatyta.

Amerikos širdis su tavim Lietuva!"

Šymi 20 metų pažanga

Atst.Lansdale G.Sasscer (Maryland): "Pone Pirmininke, šiandien 30 metų, kai lietuvių tauta deklaravo savo nepriklausomybę. Tą šventę mūsų šalyje švenčia ne tik lietuvių kilmės mūsų piliečiai, bet ir visi laisvę branginą amerikiečiai. Mes tą sukaktį tebeminim, nes nors Lietuva vėl svetimos galybės valdoma, JV tebepripažįsta Lietuvos ministerį, ir mes Lietuvą tebelaikom nepriklausoma valstybe.

1918 m. vasario 16 d. paskelbusi nepriklausomybę, Lietuva 1920 m. liepos 12 d. pasirašė taikos sutartį su Sovietų Rusija, kuri "visiems laikams atsižadėjo suverenininių teisių į lietuvių tautą ir teritoriją". Vėliau, 1926 m. rugsėjo m. 28 d., abi šalys pasirašė paktą, sutardamos "bet kuriomis aplinkybėmis gerbti viena antros suverenumą ir teritorijos integralumą bei nepažeidžiamumą".

Ar reikia stebėtis, kad Lietuva, būdama laisva ir suverėni valstybė, jautėsi saugi arba kad ji savo planus bei energiją nukreipė į taikingą pažangą? Jos tų 20 metų pastangos atlygino žymi pažanga ekonomikos, švietimo, žemės ūkio, pramonės, prekybos, tautinio nepriklausomumo ūgdymo srityse. Tačiau tie laimėjimai tebuvo trumpalaikiai, nes 1939 m. spalių, m. Rusija ir Vokietija pasidalino Rytų Europą, nuskirdamos Lietuvą į Rusijos sferą, o 1940 m. birželio m. įžygiavo rusų daliniai ir Lietuvos teritorijoj įkūrėtą naciškai komunistinį pokštą.

1941 m. Vokietija ir Rusija susikibo, ir po to 5 metus Lietuva buvo nuolatinis kovos laukas. Pirmiausia per tą kraštą įžygiavo rusų armija, po to naciai išvijo rusus, pagaliau rusai vėl išvijo nacius. Tiek nugalėtojai, tiek nugalėtieji paskui save paliko sunaikinimą, chaosą, ir mirtį. Tie lietuviai, kurie krito kovoje, neturėjo garbės žūti gindami savo kraštą: juos sunaikino nog ilestinga dviejų galiūnų kryžminė ugnis. Vokiečiai 1944 m. paliko Lietuvoj tokį pat siaubą, kokį kad 1941 m. buvo palikę rusai.

Not karo veiksmams pasibaigus Lietuva kaip ir daugelis jos kaimynų, neg lėjo ramiai pradėti atsigavimo darbo, nes anapus geležinės uždangos Rusijos glėby kančios, baimė ir sunkumai nesibaigia.

3.000.000 lietuvių kultūra, idealai ir kalba visiškai skirtingi nuo Sov.Rusijos ideologijos. Istorija moko, kad užpuolikai bei užkariautojai lietuvių nepajungs, nes Lietuva visada išlaiko savo savarankumą, nepaisant to, kad nuo pirmosios Lietuvos konstitucijos 1529 m. ji daug kartų yra atgavusi nepriklausomybę ir jos vėl netekusi.

Marylando Visumos Susirinkimo bendru nutarimu, priimtu man esant senato pirmininku, toji diena tame štate oficialiai paskelbta Lietuvos Diena.

Aš prisidedu prie daugelio tūkstančių šaunių liotuviškos kilmės amerikiečių, kurie priklauso prie mūsų geriausių piliečių, vilties, kad jų bočių tėvynėje vėl atgys laisvės gyvenimas.

SENATORIŲ PAREIŠKIMAI

Su viltimi kovokit dėl šviesesnės teities.

Raymond E.Baldwin (Connecticut) telegramą LAIC'ui: "Lietuvos laisvės proklavimo 30 metų sukakčiai pradau perduoti mano sveikinimus šauniesiems lietuvių kilmės amerikiečiams Connecticut štate. Savo narsumu ir tikėjimu taurioji lietuvių tauta per kartų kartas puoselėjo ž ogaus laisvės reikalą. Teateina greit toji diena, kada jų tėvynė vėl bus laisva ir nepriklausoma".

C.Wayland Brooks (Illinois). "Karžygiškos lietuvių tautos nepriklausomybės paskelbimo 30 m. sukaktis yra dar vienas etapas nesibaigiančioj kov j dėl nepriklausomybės. Amerikiečių širdys, džiaugdamosi savaja nepriklausomybe, kurią iškovojo jų bočiai kūrėjai, šiandien plaka išvien su taurią ja lietuvių tauta, ir aš su kitais įsijungiu į viltį, kad nebetoli toji diena, kada Lietuva vėl atsistos kaip laisva ir suvereni valstybė tarp kitų laisvų žemės tautų".

Owen Brewster (Maine): "Pati amerikiečių prigimtis reikalauja užjausti ir padrąsinti visas tautas, trokštančias laisvės bei nepriklausomybės ir dėl jų kovojančias.

Lietuva, kuri 120 metų nepriklausomybės tikėjosi ir dėl jos kovojo,dabar visiškai pagrįstai laukia, kad jos nepriklausomybė galų gale vėl bus atstatyta.

Tos nepriklausomybės paskelbimo 30 metų proga aš noriu pasiųsti lietuvių tautai savo geriausius linkėjimus ir padrąsinimą su viltimi kovoti dėl šviesesnės savo tautos ateities".

Lietuvių tauta visada turės mano paramą

Herbert R.O'Conor (Maryland): "Per aštuoneris metus mano buvimo Annapoly viena iš malonesniųjų mano pareigų buvo paskelbimas proklamacijos, kuria pagal Marylando Visumos Susirinkimo rezoliuciją vasario 16 d. buvo proklamuota kaip Lietuvos Diena.

Šimtmečius trukusios tos didžios šalies kovos dėl nepriklausomumo ir didelė pažanga, kurią lietuvių tauta padarė po nepriklausomybės paskelbimo 1918 m. vasario 16 d., lietuvių tautai laimėjo visų laisvų tautų pagarbą ir pasigėrėjimą. Lietuviško gyvenimo bei kilmės mūsų piliečiai gali pagrįstai didžiuotis nepaliaujamomis pastangomis padaryti ir išlaikyti Lietuvą laisvą ir nepriklausomą. Jie su pasitikėjimu gali žiūrėti į ateitį. Aš esu įsitikinęs, kad tauta, paveldėjusi tokį patriotinių pastangų dėl laisvės palikimą, niekad nenurims, kol jų gimtoji šalis vėl bus išlaisvinta nuo priespaudėjo.

Aš prisidedu prie tos didžios šalies gerbėjų ir linkiu, kad nebepertoliausioj ateity Lietuvos pastangas dėl laisvo apsisprendimo vainikuotų ko didžiausia sėkmė".

Milland D.Tydings (Maryland): "Aš visada giliai apgailestavau ir nenuramdomai prisišnaus Lietuvos ir kitų Baltijos tautų sunaikinimui Antrajame Pasaulio kare. Tų tautų sugniuždymas verčia pagalvoti apie laisvės ir teisingumo reikalą visame pasauly.

Lietuvių tauta, siekianti būti laisva ir nepriklausoma, visada turės mano simpatijas ir paramą. Lietuvos valstybės atkūrimo sukakties proga aš reiškiu lietuvių tautai savo linkėjimus ir viltį, kad ateis geresnės dienos".

Henry Cabot Lodge,jr.(Massachusetts): "Vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 30 metų proga, aš prisidedu prie savo lietuviškos kilmės draugų ir reiškiu karštą viltį, kad nebetoli ta diena, kada mes vėl matysim tą šalį besidžiaugiančią visomis asmens laisvėmis, kuriomis mes naudojamės šioj šaly. Aš laikau tikra savo privilegija pasiųsti sveikinimus tiems iš jūsų, kurių šeimos, draugystės bei tradicijų ryšiais glaudžiau sieja su Lietuvos nepriklausomybės diena, ir pareikšti viltį, kad ten už jūrų ateis laimingesnės dienos".

Padrąsinimas tėvynėj kovojantiems lietuviams

Kenneth S.Wherry (Nebraska): "Vasario 16 d. sukanka 30 metų nuo to meto, kada Lietuva atgavo savo nepriklausomybę, kurios ji vėl neteko 1939 m. Daugis iš mūsų su didžiu džiaugsmu sveikino Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, nes jis vainikavo ilgą ir skaudžią bet kilnią kovą dėl laisvės tautos, kuri kadaise valdė Rytų Europą nuo Baltijos ligi Juodųjų jūrų.

Tarp abiejų pasaulinių karų lietuviai gražiai sugyveno ir sėkmingai kūrė naują režimą ir naują valstybę. Iš savo krašto griuvėsių mažiau kaip vienos kartos būvyje lietuviai savo rankų darbu ir savo veido prakaitu sukūrė naują vieningą politinę bendruomenę su našiu ūkiu ir su turtingu kultūriniu gyvenimu.

Ir kuriuo tikslu? 1920 m. liepos 12.d. Maskvos taikos sutartyje Sovietų S-ga pareiškė, kad "Rusija be jokių apribojimų pripažįsta Lietuvos valstybės savivaldą ir nepriklausomybę su visomis teisinėmis konsekvencijomis... ir gera valia visiems laikams atsižada visų suvereninių teisių, kurias Rusija turėjo lietuvių tautos ir teritorijos atžvilgiu". Bet 1939 m. Rusija išvertė iš Lietuvos saugumo sutartį, kuria toji šalis buvo praktiškai prijungta prie Sov.S-gos. Ironijos pilnumui po metų Lietuvą užplūdo naciai. Pagaliau, 1944-45 m. ji vėl pateko Sov.Rusijai ir tebepriklauso jai šiandien.

Sovietų veiksmus Lietuvoj šiandien mes stebim su dideliu susirūpinimu, nes Sov.Rusija, norėdama konsoliduoti savo valdžią tam nelaimingam kraštui, sistemingai keičia Lietuvos gyventojų charakterį. Rusija panaudoja patį klaikiausią genocidą. Dėl geležinės uždangos gal mums ir sunku žinoti kiekvieną detalę, bet blogis yra toks nepaprastai didelis, kad jo negali nuslėpti nė griežčiausia cenzūra. Tūkstančiai lietuvių iš savo gimtosios žemės tebegabenami į centrinę Rusiją kai į Lietuvą gabenami rusai iš kitų tos didžiulės imperijos dalių pakeisti išvežamiems lietuviams. Kuriama komunistinė valstybė; opozicija, jeigu ji tik kur nors pasirodo, be atodairos ir sistemingai naikinama.

Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 30 metų sukakties proga mes Jungt.Valstybėse sveikinam nepalaužiamą lietuvių tautos narsumą šią nevilties ir tautinės nelaimės valandą. Mūsų vyriausybė per valstybės departamentą yra pranešusi, kad mes nepripažįstam šio sovietinio užkariavimo, paslė to po keturioliktosios tarybinės socialistinės respublikos kauke. Mes žinom, kad lietuvių tauta savo laisvę lygiai taip pat brangina kaip ir mes. Tąja tad dvasia mes dabar sveikinam lietuvius Lietuvoj, ragindami juos toliau kovoti dėl laisvės ir tėvynės. Mes taip pat sveikinam lietuviškos kilmės žmones visur mūsų krašte, kurie tikisi laisvės savo bočių šaliai ir dėl jos darbą. Kur nepriklausomybės troškimas toks stiprus, koks jis yra tarp lietuvių, nėra jėgos, kuri jam pastotų kelią.

Lietuva, mes tave sveikinam!"

Lietuvai vėl išauš tikroji laisvė

Styles Bridges (New Hampshire): "Amerikiečių tauta didžiuojasi lietuvių tautos narsumu ir jų didžiu tikėjimu šiais jiems tokiais sunkiais laikais. Aš tikiu, kad Lietuvai vėl išaus tikroji laisvė ir kad jos valstybėnė buitis vėl bus nevaržoma.

Lietuvių tauta yra prirašiusi garbingus Europos istorijos puslapius; ji yra užsitarnavusi, kad vėl pradėtų savo laimėjimų žygį. Laisviems žmonėms, kur jie bebūtų, rūpi, kad lietuvių tauta vėl būtų laisva, taip, kad būsimosios jos nepriklausomybės sukaktys būtų proga pasidžiaugti dabartimi lygiai kaip ir ateitimi".

Lietuviai tremtiniai padarė didžiulį įspūdį

H.Alexander Smith (New Jersey): "Džiaugiuos gavęs pareikšti savo geriausius linkėjimus šia atsimintina proga. Praeitą vasarą, būdamas Europoj kaip Smith-Mundt kongreso komiteto pirmininkas, aš turėjau progos aplankyti tremtinių stovyklas amerikinėj Vokietijos zonoj. Kai kuriose iš tų stovyklų buvo daug Lietuvos piliečių, ir man padarė didžiulį įspūdį jų puikus charakteris bei atsidavimas savo tėvynei. Atvirai pasisakysiu: mane taip paveikė jų charakterio tvirtumas, kad grįžęs į JV aš pasiūliau senatui įstatymą, kuris leistų žmoniškam tremtinių skaičiui virš kvotos įvažiuoti į šį kraštą.

Aš esu įsitikinęs, kad šaunieji lietuviai, kokius aš sutikau tremtinių stovyklose, būtų tikras aktyvas Amerikai. Aš pasišvenčiau tremtinių problemai, tikėdamasis, kad galėsiu palengvinti tų žmonių nelaimę.

Man malonu šia proga pasveikinti savo lietuviškos kilmės draugus New Jersey piliečius".

Alfred W.Hawkes (New Jersey): "... galite būti tikri, kad su dideliu dėmesiu ir susirūpinimu prisidėsiu prie visų tinkamų pastangų, kurias mūsų vyriausybė daro atstatyti tos narsios ir laisvės siekiančios tautos nepriklausomybei ir laisvei, į kurias ji be abejonės turi teisę".

Tvirtumo, kantrybės, atkaklumo!

Irving M.Ives (New York): "1918 m. vasario 16 d. paskelbtos Lietuvos nepriklausomybės 30 metų sukakties proga aš kartu su visais amerikiečiais siunčiu lietuviškos kilmės JV piliečiams padrąsinimą ir pasigėrėjimą jų pastangomis lietuvių tautos labui.

Kelias į apsisprendimą ir laisvę šimtmečiais buvo vingiuotas ir kartais bauginantis. Tačiau visi su pasitenkinimu regim, kad atkaklumo, ryžtingumo ir pasiaukojimo dėka tie tikslai plačiose pasaulio srityse jau pasiekti.

Tiesa, pasaulio perspektyvos nėra džiugios, ir visų tautų laisvės bei nepriklausomybės tikslas kartais tolimas ir vangus. Tačiau kol mūsų pastangos patvarios ir įsitikinimai tvirti, tas tikslas tebėra regimas ir pasiekiamas.

Aš raginu JV lietuvius, padedančius susigrąžinti laisvę bei nepriklausomybę savo draugams bei giminėms Lietuvoj, būti stiprios širdies: būkit tvirti tiksluose, kantrūs pasiryžime, atkaklūs pastangose. Tuo būdu galų gale bus pasiektas galutinis tikslas, kurio jūs ir mes visi siekiam".

Robert F.Wagner (New York) telegrama: "Aš noriu prisidėti prie lietuviškos kilmės piliečių, mininčių Lietuvos laisvės paskelbimo 30 m. sukaktį. Šiandien, labiau kaip bet kada pasaulio civilizacijai esant fatališkame pavojuje, mums reikia organizacijų, kurių tikėjimas laisvės ir teisingumo principais įkvėptų bei padrąsintų tuos, kurie dar tebekovoja dėl laisvės. Melskime Dievą, kad jau nebetoli būtų tas metas, kada visur žmonės gyvens laisvi pagal savo būdą".

Į Lietuvos likimą negaliu žiūrėti be gėdos

Robert A.Taft (Ohio) telegrama: "Man džiugu šiandien prisidėti prie gausių lietuviškos kilmės JV piliečių, mininčių Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 30 m. sukaktį. Šis metas Lietuvoje neapsakomai sunkus, ir mes, amerikiečiai, negalim nejausti gėdos žiūrėdami į dabartinį tos tautos likimą. Juk mūsų atstovai Teherane, Jaltoj ir Potsdame, nebodami Atlanto chartoj paskelbtų principų, net neiškėlė klausimo, kad Lietuva ir jos baltiškieji kaimynai turi teisę į jų suverenumo ir savivaldos atstatymą. Aš nuoširdžiai tikiu, kad laisvės ir teisingumo principai, kuriais pagrįstas tiek amerikiečių, tiek lietuvių gyvenimo būdas, triumfuos ir kad būsimasis Lietuvos nepriklausomybės sukaktis švęsim laimingesnėmis aplinkybėmis".

Francis J.Myers (Pensylvania): "Taikos metai - jeigu dabartinę nerviną pasaulio padėtį galim vadinti taika - nepateisino savo pažadų. Pasaulinis kaudymas sustojo, bet daugis pagrindinių neteisybių, kurios, tikėjom, pasibaigs su karu, dar tebėra ir sunkiai tebeslegia mūsų širdis ir sąžines.

Lietuva ir jos baltiškieji kaimynai, Latvija ir Estija, yra puikūs pavyzdžiai nepaisios pasaulinio teisingumo ir taikos padėties. Tos laisvę brangindavios, kadaise išdidžios ir savarankios tautos nun pavergtos tos galybės, kuri paneigia laisvę ne vien nelaimingoms kitoms tautoms, bet ir savo piliečiams.

Nors šiandien Lietuva nelaisva, bet dera, kad Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 30-toji metinė sukaktis būtų minima tąja prasme, kurią turi anas dokumentas: juo toji narsi tauta pasisekė už laisvės principą. Ši sukaktis svarbi ne vien skaudinamai lietuvių tautai ir lietuviškos kilmės amerikiečiams, bet ir visiems visur esantiems žmonėms, kurie tiki į laisvę, žmogaus vertės šventumą ir pagrindines žmogaus teises.

Anose tamsiose dienose, kada pavojus grėse ne tik Lietuvai, bet ir visai civilizacijai, velionis F.D.Rooseveltas pareiškė: "Lietuva vėl bus laisva". Aš tvirtai tuo tikiu".

Lietuvių duoklė Amerikai

J.Howard Mc Grath (Rhode Island): "Žmonės iš daugelio kraštų davė savo įnašą į Amerikos galybę. Vieni atidavė savo rasei būdingą mokslo duoklę. Kiti praturtino Amerikos kultūrą, mūsų jaunos šalies žemėj išugdydami meninius sugebėjimus, neatskiriamus nuo jų tautinių tradicijų.

Kadangi pasaulis yra tikroji Amerikos tėvynė, mes, amerikiečiai, su džiaugsmu minim reikšmingas sukaktis istorijoj tų tautų, kurios mūsų šalį padarė kas ji dabar yra. Dėl to mes prisidedam prie mūsų piliečių, mininčių Lietuvos nepriklausomybės trisdešimt metų.

Lietuvių kilmės žmonės Amerikai davė daugiau kaip guvų protą, daugiau kaip darbštumą, santurumą ir bočių narsumą: jie atsinešė tėviškės bei namų meilę ir atsidavimą Dievui. Kur tik mūsų šaly užtinkam lietuviško kraujo žmonių, ten ryškiai pastebim pilietinių dorybių sustiprinimą. Ir gerai, nes Amerika nun stovi prieš rūsčius iššūkius, kurie itin kietai išbandys mūsų tautos charakterį.

Prisimindami, ką Lietuva su savo didinga istorija reiškia pasauliui ir ką lietuviško kraujo vyrai ir moterys yra padarę Amerikai, mes, švęsdami šią sukaktį, pripažįstam, kiek tai didžiai tautai esam skolingi už dvasines ir kultūrines vertybes".

ATSTOVŲ PAREIŠKIMAI

Viltiės ir džiaugsmo žinia

Joseph W.Martin (Massachusetts), Atstovų rūmų pirmininko, telegrama: "Lietuvos nepriklausomybė paskelbimo trisdešimtmečio proga aš noriu pasiųsti vilties ir džiaugsmo žinią lietuviams Amerikoje ir tėvynėje. Nė vienos tautos širdy laisvė nebuvo taip giliai įsišakojusi. Dėka tokios karštos laisvės meilės, dėka tradicinio ištikimumo principams ir narsumo, nelaimėj Lietuva neliks pavergta. Savo nuostabiu narsumu ir ištverme lietuvių tauta vėl iškels savo teisę laisvai gyventi ir siekti laimės. Aš sveikinu visus Amerikos lietuvių susirinkimus, skiriamus Lietuvos laisvės proklamavimo sukakčiai minėti. Aš žinau, kad lietuviai visur pasauly iš-

laikys tvirtą vilti ir pasiryžimą vėl pamatyti savo tėvynę laisvą, kurioje žmonės bus tokie pat laisvi kaip čia, Amerikoje. Testiprina Dievas jūsų širdis ir rankas jūsų laisvės byloje!"

John M.McCormack(Massachusetts), demokratų lyderio Atstovų rūmuose, telegrama: "Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo trisdešimtmetis šiemet turėtų būti tinkamai paminėtas. Laisvę branginą žmonės visur apgailestauja, kad sovietai užslopino narsios lietuvių tautos laisvę. Aš tvirtai tikiu, kad nepaliaujama lietuvių tautos kova dėl išsilaisvinimo iš svetimųjų jungo pasibaigs pergale ir kad bedievinio komunizmo žygis bus atblokštas. Aš tikiu, kad artima ateitis išvys laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, atgavusią deramą vietą tarp laisvų tautų. Aš prisidedu prie jausių Lietuvos draugų siųsdamas sveikinimus Lietuvos nepriklausomybės trisdešimtmečiui".

Charles A.Eaton (New Jersey), Atstovų rūmų užsienių komisijos pirmininko, telegrama: "Kadangi laisvės dvasia lietuvių tautoj nenugalima ir nemari, visi tikri amerikiečiai, o ypač lietuviškos kilmės, giliai tiki, kad Lietuva galų gale bus išlaisvinta ir gyvens savitą gyvenimą savitu būdu".

Mes visi išvysim tą dieną

Donald L.Jackson (California): "Aš aukštai vertinu šauniuosius lietuviškos kilmės amerikiečius ir tikiu, kad jie niekad neužmirš savo didžiojo laisvės paveldėjimo. Kol toji ugnis liepsnos visų lietuvių, ypatingai vaikų širdyse, aš esu tikras, jog mes visi išvysim naujosios, didesnės Lietuvos dieną".

A.J.Sabath (Illinois): "Leiskit man pasveikinti lietuvių tautą jos nepriklausomybės paskelbimo trisdešimtmetį.

Būdamas vienas iš tų, kurie padėjo atgauti Lietuvos nepriklausomybę ir jos pripažinimą, ir žinodamas lietuvių laisvės meilę, aš nuoširdžiai tikiu, kad toji maža tauta greit vėl atgaus savo nepriklausomybę".

Ray J.Madden (Indiana): "Lietuvių tauta šiandien toliau kovoja dėl savo krašto laisvės ir nepriklausomybės. Lietuvos nepriklausomybės trisdešimtmečiui amerikiečiams dera prisiminti, kad šiandien Lietuva kovoja dėl tokios pat laisvės, kokią mūsų šalis laimėjo 1776 m.

Lietuvių tautos praeitis rodo, kad laisvės ir nepriklausomybės troškimas taip įsisunkęs į jos kraują, jog jos patriotizmas nesumažės, kol Lietuva neatgaus laisvės ir nepriklausomybės.

Dera, kad vasario 16 d. būtų išskirta ir paskelbta kaip Lietuvos Diena, idant ji primintų pasauliui, kad lietuvių tauta nepadeda ginklo kovoj dėl laisvės ir nepriklausomybės".

Komunizmo banga jau sustabdyta

Hugh A.Meade(Maryland): "Po praeitojo karo Lietuvą ir kitas šalis mįgdė rusai, neidmainingai žadėdami sveikatą, gerovę ir saugumą. Šiandien Lietuva yra dar viena rusų išdavimo auka. Šiandien ji arčiau bado prarajos kaip tuoj po karo,- jos namai niokojami; jos turtus plėšia rusų kareiviai, jos ūkis visiškai sunaikintas. Bet, ačiū Dievui, to išdavimo liudijimas prasiskverbė pro geležinę uždangą, ir plačiai paėjo žinia Europoj, kad Rusija nesilaiko savo pažadų. Tas mažų kraštų išdavimas veikia kaip bumerangas;ir žymia dalim to išdavimo liudijimų dėka komunizmo banga Europoj sustabdyta. Prancūzija, Italija ir Austrija jau ėmėsi drastiškų

priemonių atsikratyti komunistų lyderių, ir aš tvirtai tikiu, kad komunizmo plitimui Europoj jau padar tas galas.

Mano širdis yra su rusų valdomis tautomis, branginančiomis laisvę ir taiką. Tiesa, jų artimiausia ateitis tamsi, bet dėkokim Dievui, kad JTO padarė pažangą, ir melskimės su viltimi, kad jau nebetoli toji diena, kada galingasis nebegalės išdavinėti silpnųjų. Tada, jeigu pasauly dar yra teisingumas, Lietuva su Dievo pagalba prisikels ir amžinai gyvens laisva".

Visos pastangos šventajai Lietuvos bylai

D.Donohue (Massachusetts): "Man malonu prisidėti prie jūsų Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo trisdešimtmečio minėjimo.

Ši diena brangi visiems lietuviams, nes 1918 m. ji paženklino galą daugiau kaip šimtmetį krukusių kančių svetimoj, priešo valdžioj. Tą dieną Lietuva atsistojo kaip nepriklausoma demokratinė respublika.

Deja, šiemet tą šventę dengia liūdesio šešėlis. Kaip ir kitos mažosios tautos patekusi į beatodairio imperializmo tinklą, šviesi Lietuvos laisvės žvaigždė buvo aptemdyta atšiaurių tironijos audrų, kurios, duok Dieve, greit praeitų.

Kad ir liūdėdami dėl dabartinių nelaimių, mes betgi neturim pagrindo nusiminti. Savo istorijoj Lietuva tiek kartų įrodė, kad galų gale ji nugali laikinius kaimynų prispaudėjų triumfus. Krikščioniškasis tikėjimas, kuris 1399 m. atrėmė totorių invaziją ir Europą išgelbėjo nuo barbarijos, šiandien tebėra su jėga. Jis teikia jai dvasinės jėgos pergyventi visas diktatūras. Kiekvieno lietuvio širdy giliai rusena niekad nemirštanti laisvės aistra. Jokia jėga negali visiems laikams pavergti tautos, pasiryžusios būti laisva.

Šiandien visame pasauly lietuviai renkasi atnaujinti savo įžadą dirbti tėvynės nepriklausomybei. Aš rimtai tikiu, kad čia, Jungt.Valstybėse, daugumas amerikiečių vis labiau susirūpina dabartiniu Lietuvos likimu, kuris yra, kaltindamas liudija apie mūsų neišmanymą gyventi ir veikti pagal tuos principus, dėl kurių mūsų tauta kovojo ir mirė dviejuose pasaulio karuose.

Lietuvos ir kitų mažųjų tautų byla yra išėjimas moralinei mūsų ir visų jungtinių tautų sąžinei, reikalaująs įvykdyti didžiuosius pagrindinius principus ir atstatyti laisvę visoms tautoms. Vien dėl paprasčiausio teisingumo mūsų vyriausybė turi reikalauti, kad lietuvių tautai būtų duota nepaneigiamoji teisė viduje tvarkytis taip, kaip jie randa tinkama.

Lietuvai padarytas didysis blogis turi būti atitaisytas. Aš laikau savo pareiga pareikšti savo įsipareigojimą, kad nuolatines savo pastangas skirsiu šventajai Lietuvos ir visų žmonių laisvės bylai".

Prakeiktos komunistų gaujos bus išvytos

John D.Dingell(Michigan): "Lietuvos nepriklausomybės trisdešimtmečio proga leiskit man pareikšti mano jausmus nelaimingai ir pavergtai lietuvių tautai. Tie jausmai lietuviškajai civilizuotųjų tautų šeimos daliai yra tiek pat gilūs ir tikri, kiek ir draugiški.

Lietuva yra daugiau kaip laisvės simbolis. Pavergimų grandinėje ji yra įkvepėja laisvę branginančioms tautoms. Kol jos nenuramdoma dvasia bus gyva, amžiais gyva bus ir Lietuva

Civilizacijos [illegible] puslapiuose paliko neištrinamus nuolatinius ir pozityvius pėdsakus. Tai mažai tautai, karžygiškai kovojančiai

dėl laisvės ir nepriklausomybės, pasaulis yra daug skolingas. Kova turi eiti tol, kol prakeiktos rusų komunistų gaujos bus išvytos toli už šventų Lietuvos sienų, ir tikėkim, kad tas žygis nesibaigs, kol laisvos pergalingos tautos, šiandien kenčiančios anapus geležinės uždangos, mirtinai nesutryps bolševizmo ir visų jo išnerų.

Tokius jausmus aš visad pareiškiu kiekviena proga ir dėl to esu laimingas, galėdamas su jumis įsijungti į šį sąjūdį ir atkreipti tautos dėmesį į tragišką Lietuvos buitį".

Mary T.Norton (New Jersey): "... Per daugely generacijų jūs užsitarnavot visų laisvę branginančių tautų pasigėrėjimą, narsiai kovodami dėl teisingumo, laisvės ir lygybės idealų. Jūsų narsioji kova turi privesti prie galutinio triumfo. Aš tikiu, kad šiandien lietuviai kietai prisirišę prie tų pačių idealų, kurie prieš daugely metų vedė jų šalį į kovą dėl laisvės".

Tremtiniams įsileisti įstatymas - artimoj ateity

Jacob K.Javits (New York): "Kaip Atstovų rūmų užsienių reikalų pakomisės tremtinių reikalams narys, praeitą vasarą Europoj aplankęs daugiau kaip 150 DP stovyklų, aš turėjau asmeninių ryšių su daugeliu lietuvių tremtinių ir radau, kad jie buvo tarp labiausiai užsitarnavusių ko veikiausio viso pasaulio geros valios žmonių dėmesio. Aš dariau viską, kas įmanoma, kad lietuviai tremtiniai, kaip ir visi kiti, galėtų įsikurti laisvose demokratinėse šalyse kaip Jungt.Valstybės, taip kad jiems netektų grįžti į aplinką ir bendruomenę, kurioje jiems bėra siaubo ir sunaikinimo prisiminimas.

Aš tikiu, kad artimoj ateity duos vaisių mano ir mano kolegų pastangos pravesti įstatymą kaip Strattono bilius, taip kad jūsų tautiečiai lietuviai Naujajame Pasaulyje surastų naujus namus ir naują gyvenimą".

Vasario 16 d. - kraujo ir ašarų vaisius

B.W.Kearney (New York): "... Lietuva buvo išdidi tauta, aukštos kultūros, persiėmusi nepriklausomybės dvasia, kuri jaunai respublikai lėmė gražią ateitį.

Nuo 1918 ligi 1940 m. lietuviai buvo laimingi, žinodami, kad jie laisvi ir nepriklausomi. Tada gi, sulaužydama iškilmingą sutartį, Rusija užėmė Lietuvą, nugramzdindama tą didžią tautą neviltin. Po to Vokietija išvadavo Lietuvą nuo rusų, o vėliau Rusija vėl išvadavo ją nuo vokiečių. Aš tyčia vartoju "išvadavimo" žodį, nes šiuo atveju išvadavimas reiškia sunaikinimą visko, kas lietuvių tautai brangu. Deportacijos, žudymai, prievartavimas, kalėjimai, vergija - štai ką rusiškas ir vokiškas išvadavimas reiškė lietuvių tautai.

Laisvę branginą amerikiečiai, milijonai iš jų gimę svetur, tikėdami į laisvę be jėgos politikos, amerikiečiai, kurie metų metus kovojo savo pačių laisvei ir nepriklausomybei išlaikyti ir kurie šiandien kovoja su komunizmu ir kitur - visi amerikiečiai tiki ir meldžiasi kartu su laisvę branginančiais lietuviais, kad nebetoli jau būtų toji diena, kuria iš priespaudos griuvėsių vėl prisikels nauja, laisva ir nepriklausoma Lietuva ir vėl užims savo vietą tarp demokratinių pasaulio tautų".

Kenneth B.Keating (New York): "Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas yra vaisius kraujo ir ašarų, kuriuos narsūs Lietuvos piliečiai praliejo tada, kai jų šalis buvo jų įsitikinimams svetimų ideologijų kovos laukas.

Besirūpindami gausybe aštrių problemų, užgriūvusių mūsų pačių kraštą, mes neužmirštam narsumo ir kenčių broliškosios lietuvių tautos, kovojančios dėl savo nepriklausomybės ir savarankumo teisių atstatymo, ir sveikiname ją, Nepriklausomybės paskelbimo pastačiusią pylimą prieš totalistinio komunizmo plitimą.

Vasario 16 d. pripažinimas Lietuvos Diena yra užtarnauta garbė kraštui, išlaikiusiam tos tautos idealus, brangius bei artimus ir mums - nepriklausomybės ir savarankumo".

Laisvė - svarbiausia prigimtoji teisė

Arthur G. Klein (New York): "Amerikos Respublikos Nepriklausomybės deklaracijoj sakoma: "Tebunie savaime aiškios šios tiesos: kad visi žmonės sutverti lygūs; kad Tvėrėjas iems suteikė prigimtas ir neatimamas teises; kad tarp jų yra gyvybė, laisvė ir laimės siekimas".

Kiekvienas laisvę brangiąs žmogus sutiks, kad tuoj šalia gyvybės laisvė yra svarbiausia prigimtoji teisė; kad nacinių žudynių aukos įrodė, jog milijonams stiprių širdžių laisvė brangesnė už gyvybę.

Lietuva laisva ir nepriklausoma valstybė pasidarė po pirmojo pasaulinio karo tiesioginės Woodrow Wilsono intervencijos ir įtakos dėka. Kiekvienas amerikietis giliai atjaučia tą visiškos laisvės troškimą, kuris degą lietuvių širdyse, ir mes laukiam to meto, kada Lietuva galės įsijungti į tautų šeimą".

John T.Rooney (New York): "Istorinė Lietuva, kadaise didelė karalystė nuo Baltijos ligi Juodųjų jūrų, 1918 m. atgavo savo pilnai užtarnautą nepriklausomybę. Tos naujos valstybės kurime Amerikos lietuviai reikšmingai dalyvavo. Tame darbe juos skatino mūsų vyriausybė ir tauta. Nepriklausomos Lietuvos 1918-1940 m. istorija gausiai įrodė, kad to seno tvirto kamieno atžalos neprarado savo tautinio būdo. Nuo 1940 m. nelaimingiesius lietuvius tėvynėje vėl prislėgė svetimo užpuoliko ranka. Mes karštai tikim, kad atėjus laikui tie užpuolikai bus išvyti ir Lietuva atgaus savo nepriklausomybę.

Aš jaučiu, kad lietuvių kilmės amerikiečiai daug prisidėjo prie Amerikos civilizacijos išūgdymo, ir mes didžiuojamės, galėdami duoti jiems galimumą laisvai išplėtoti savo sugebėjimus. Šiandien, Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 30 m. sukakties proga, Amerika sveikina visus lietuvius".

Išdidi ir narsi lietuvių dvasia

Frances P.Bolton (Ohio): "Po 120 metų nepaliaujamos kovos prieš svetimųjų valdymą 1918 m. vasario 16 d. Lietuvoje buvo paskelbtas apsisprendimo principas. Šiandien, laisvės proklamavimo trisdešimtmečio proga, visur žmonės įvertina tą išdidžią ir narsią dvasią, kuri įkvepia tą mažytę tautą prie Baltijos.

Aš įsijungiu į tos atmintinos dienos minėjimą su viltimi, kad laisvės šviesa vėl suspindės visu neaptemdytu savo grožiu".

Ivor D.Fenton (Pennsylvania): "... Aš nuoširdžiai tikiu, kad jau nebetoli ta diena, kada Lietuva atgaus savo nepriklausomybę. Aš manau, kad sekmadienis yra geriausiai parinkta diena tai sukakčiai minėti, idant mes visi galėtume susijungti maldoj už visur esančių lietuvių laisvę".

Lietuviai tremtiniai neturi prarasti nepriklausomybės vilties

James G.Fulton (New York) telegrama: "Lietuviai, šiuo metu esą tremtinių stovyklose Europoje, turi pilną teisę laukti, kad jie galės grįžti į laisvą Lietuvą. Toksai gi buvo vienas iš pirminių antrojo pasaulinio karo tikslų. Neprivalo būti praresta šviesi viltis, kuriš teikia Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas 1918 m. Vasario 16 d."

Aime J.Forand (Rhode Island): "Sveikinu jus ir visus lietuvius, švenčiančius šią garbingą dieną. Sveikinu jus ir už nuolatines pastangas išvaduoti Lietuvai nuo priespaudos ir tironijos, primestos jai antrojo pasaulinio karo pabaigoje.

Visi,iš kurios šalies bebūtume kilę, melskimė, kad taika ir demokratija greit viešpatautų visame pasaulyje".

Francis J.Love (West Virginia) telegrama: "Man malonu pasiųsti geriausius linkėjimus mano draugams Amerikos lietuviams Lietuvos laisvės paskelbimo 30 m. sukakties proga. Aš giriu jūsų tautą už jos kovą dėl nepriklausomybės ir asmens laisvės ir pasižadu nuolatos rūpintis jūsų byla".

Lawrence H.Smith (Wisconsin): "Man tikrai rūpi lietuvių tauta, ir aš remsiu jos kovą dėl laisvės. Aš tikiu, kad galų gale tas tikslas bus pasiektas'.

"New York Times" vedamasis 1948.II.16

"Lietuvos Nepriklausomybė

"Jų tėvynei besikankinant užkariautojo priespaudoj, lietuvių tauta sukruvintom, bet nenulenktom galvom šiandien švenčia savo nepriklausomybės paskelbimo trisdešimtmetį. Daugiau kaip šimtmetį kovos prieš rusų carų priespaudą, nepaisydama dar Lietuvos žemėj tebesančių kaizerio armijų, Lietuvos Taryba , pasitarusi su Amerikos lietuviais, 1918 m. vasario 16 d. formaliai paskelbė kraštą laisvą ir nepriklausomą. Tas aktas sutiko su prezidento Wilsono tautų apsisprendimo teisės doktrina. Žlugus kaizerio imperijai ir revoliucinei Rusijos vyriausybei paskelbus, kad "imperialistinių grobikų" gadynė praėjo, atrodė, kad atsiveria visos perspektyvos pastoviai Lietuvos sėkmei ir gerovei. Savo sutartyje su Lietuva sovietai "gera valia ir visiems laikams atsižadėjo visų suvereninių teisių, kurias Rusija turėjo į lietuvių tautą ir teritoriją".

Jungt.Valstybės ir daugumas kitų kraštų Lietuvos nepriklausomybę tebepripažįsta; Lietuvos diplomatinės misijos užsieniuose tebeveikia. Bet Rusija, grįžusi prie "imperialistinių grobikų" politikos, atsimetė nuo visų pasižadėjimų bei sutartinių įsipareigojimų ir vėl vienašaliu veiksmu aneksavo Lietuvą ir kitas dvi Baltijos respublikas. Dar daugiau: jie lietuvių tautą pajungė ne tik priespaudai ir terorui, - toks visų Maskvos valdžioj esančiųjų likimas, - bet sąmoningai vykdo naikinimo bei deportavimo politiką, stengdamasi "nedraudiškus" vietos gyventojus pakeisti patikimais rusų komunistais.

Bet lietuvių tauta toliau kovoja dėl nepriklausomybės. Lietuviai kovoja miškuose kaip partizanai.Kiek įmanydami jie kovoja rinkimuose. Net rusai turėjo sutikti,kad pastaruosiuose savivaldybių rinkimuose komunistai tegavo 11,6% balsų; kiti atiteko "nepartiniams" kandidatams.

Ypačiai gi jie kovoja pasaulio sąžinei sukelti, pirmon galvon jungtinėms tautoms, kurioms jie įteikė prašymą imtis veiklos prieš jų krašte vykdomą genocidą.Anksčiau ar vėliau pasaulis į jų kovą turės atkreipti dėmesį ir suteikti jiems užtarnautą paramą".

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ RUGVAJUJE

Visų lietuvių vieningomis pastangomis Lietuvos nepriklausomybės 30 metų sukaktis paminėta ypatingu susikaupimu ir pasisekimu. Spaudoje ir per radiją daug rašyta ir pasakota apie Lietuvą, jos dabartinę tragediją, pasiryžimą tęsti šventą kovą už laisvę ir apie jos viltis atgauti laisvę ir nepriklausomybę. Tas labai gyvai suidomino visą Urugvajaus visuomenę, kuri taip pat buvo įtraukta į Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventės minėjimą.

Lietuvos pasiuntinybė išrūpino Urugvajaus vyriausybės leidimą lietuviams Vasario 16 d. iškelti mūsų trispalvės vėliavas kartu su Urugvajaus vėliavomis. Mūsų tautiečiai pirmą kartą galėjo su džiaugsmu papuošti Lietuvos vėliavomis savo namus, įstaigas ir įmones.

Vasario 16 d. Montevideo Lietuvos garbei savo vėliavomis pasipuošė mums draugingų valstybių ambasados ir pasiuntinybės. Į Lietuvos pasiuntinybę buvo apsilankęs ambasadorių introduktorius - Fermin Carlos de Yeregui ir perdavė Urugvajaus vyriausybės ir užs. reikalų ministerio sveikinimus Lietuvos ministrui. Sveikinimus atsiuntė diplomatinis korpusas, kurio tarpe paminėsime Apaštališkąjį Nunciją. Jungt.Amer.Valstybių, D.Britanijos, Brazilijos, [illegible] Čili ambasadorius, Belgijos ministeris, Šveicarijos, Portugalijos, Kolumbijos atstovus ir t.t.

Sukaktuvių iškilmės tęsėsi dvi dienas - vasario 15 ir 16 d.d. Pradėta iškilmingomis pamaldomis Cerro bažnyčioje, kuri buvo atitinkamai išpuošta ir prie altoriaus plevėsavo Lietuvos ir Urugvajaus vėliavos. Iškilmingas pamaldas atlaikė ir gražų iškilmėms pritaikintą pamokslą pasakė lietuvių kolonijos kapelionas kun.Grigaliūnas. Pamaldose drauge giedojo Vytauto Dorelio vedamas choras ir visi susirinkę lietuviai. Solo puikiai giedojo p.Anatolijus ir ponia Lucija Grišonai.

Tą pačią vasario 15 d. gerbiamų tautiečių p.Žukelių kine "Selecto" įvyko iškilmingas parengimas, kurį surengė Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija drauge su visomis kitomis Urugvajuje veikiančiomis mūsų draugijomis. Į parengimą susirinko pilnutėlė salė lietuvių.

Parengimą pradėjo naujas Kultūros Draugijos pirmininkas p.St. Bartnikaitis gražia kalba. Urugvajaus ir Lietuvos himnus įspūdingai atliko Vytauto Dorelio vedamas lietuvių mokyklos mokinių choras, lydint p-lei H.Bartnikaitytei. Šventės progai pritaikintas kalbas pasakė Lietuvos min.K.Graužinis, Urugvajiečių - Lietuvių Kultūrinių Demokratinės S-gos pirm.J.P.Martinez Bersetche, "Laisvosios Lietuvos" redaktorius J.Jazauskas, Urugvajaus Lietuvių Tarybos sekret. A.Gumbaragis, Dainos ir Meno Draugijos pirm-kė p-lė H.Bartnikaitytė, Jaunalietuvių Draugijos "Vytis" pirm-kas P.Markevičius ir Rymo kat. dr-jos pirm-kas J.Musteikis. P.Grišūnas perskaitė VLIK'o atsišaukimą "Pasaulio Lietuviams". Sveikinimo žodį tarė latvių dr-jos atstovas ir paskaitytas estų sveikinimas.

Tolimesnę programos dalį sudarė gražiai suvaidinta "Saulėška Meilė", Ed.Grėbliūno ir Bartnikaitytės padeklamuotos eilės ir [illegible] Grišonienės jausmingai padainuotos lietuviškos dainos.

Parengimo metu vienbalsiai priimta ir spaudoj paskelbta žemiau paduodama deklaracija, kuri su visų Urugvajaus lietuvių draugijų parašais pasiųsta Jungt.Tautų Organizacijos Generaliniam Sekret. p.Trygve Lie, prašant painformuoti Jungtines Tautas.

Lietuvių deklaracija

"Neapsakomai tragiškose aplinkybėse minėdami šiandien 30 metų sukaktuves nuo savo valstybės atstatymo paskelbimo, Urugvajaus lietuviai kreipiasi į visą civilizuotą pasaulį su šitokiu pareiškimu:

1. Lietuva ir kitos Pabaltės valstybės liko pavergtos pasekoje šiandien jau viešai paskelbtų slaptų sutarčių, kurios Molotovo-Ribbentropo vardu sudarytos Maskvoje 1939 m. rugp. 23 d. ir rugpjūčio 28 d.
2. Remiantis tomis sutartimis ir sulauzydamas visas iškilmingas sutartis su Pabaltės valstybėmis, Stalino raud.armija 1940m. birželio mėn. okupavo ir pavergė Lietuvą, Latviją ir Estiją suokalbyje su Hitleriu.
3. Okupavus Pabaltės kraštus, Maskvos agentams vadovaujant, buvo suvaidinti "rinkimai" į vadinamus "Liaudies Parlamentus", kurių deputatai iš anksto buvo komunistų paskirti iš jiems patikimų asmenų.
4. Šitaip suklastoję Pabaltės Tautų valią, bolševikai įsijungė Lietuvą ir kitas Pabaltės valstybes Sov.S-gon, neva su "vienbalsiu" gyventojų pritarimu ir iki šiai dienai naikina mūsų tautų gyventojus, žudydami, areštuodami, terorizuodami ir masiniai deportuodami Rusijos gilumon, o į mūsų kraštus gabena rusus ir mongolus kolonistus.
5. Protestuodami prieš šiuos tautų žudymo nusikaltimus (genocide crimes), lietuviai šaukiasi užtarimo į visą civilizuotą pasaulį, reikalaudami:
   a) kad rusams bolševikams būtų uždrausta naikinti Pabaltijo tautas;
   b) kad būtų atitraukta raud.armija ir NKVD agentai iš Pabaltijo kraštų;
   c) kad pagal Atlanto ir Jungt.Tautų deklaracijų pažadus būtų atgaivintos nepriklausomos Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybės ir
   d) kad būtų leista Pabaltijo kraštam sudaryti savo vyriausybes demokratiniais pagrindais.
6. Urugvajaus lietuviai šia proga reiškia gilų dėkingumą laisvosios Orientalinės Urugvajaus Respublikos garbingai Vyriausybei už nepripažinimą Sov.S-gos smurto prieš Lietuvą."

Vasario 16 d. 19 val.vakare Lietuvos ministeris uždėjo gyvų gėlių vainiką prie Urugvajaus Nepriklausomybės Tėvo Generolo Artigas paminklo Nepriklausomybės aikštėje, išreikšdamas Lietuvių Tautos dėkingumą Urugvajaus Tautai ir jos Garbingajai Vyriausybei už visas simpatijas Lietuvos tragedijos metu ir už atsisakymą pripažinti Sov.S-gos smurtą, nežiūrint visų Sov.S-gos pastangų tokį pripažinimą išgauti.

Uždėjus vainiką, Lietuvos min.pasaké atitinkamą kalbą, o Urugvajaus vyriausybės vardu jam padėkojo ambasadorių introduktorius de Yeregui. Prie paminklo ceremonijų metu stovėjo garbės sargyba. Vainiką puošė lietuviškas krispalvis kaspinas su užrašu: "Ministro de Lituania y Colectividad lituana, 16.II.1948. "Tie kaspinai laikomi muziejuje.

Taip pirmą kartą Urugvajaus lietuviai pagerbė Urugvajaus nepriklausomybės herojų. Skaitlingai susirinkę prie vainiko uždėjimo jie buvo nuoširdžiai sveikinami urugvajiečių. Ceremonijų nuotraukos tilpo visuose laikraščiuose drauge su nuotraukomis kito iškilmingo akto Lietuvos garbei, kuris įvyko gražiausioje Montevideo Ateneo salėje vasario 16 d. 21 val.

Tas aktas buvo reikšmingiausia Lietuvos Nepriklausomybės 30 m. sukaktuvių minėjimo dalis. Jį surengė Urugvajiečių-Lietuvių Kultūrinė Demokratinė S-ga, bendradarbiaujant Urugvajaus Lietuvių Tarybai. Aktui pirmininkavo Lietuvos ministeris, Urugvajaus užs. reik.min. dr.Daniel Castellanos save atstovauti pavedė departamento direktoriui kultūriniams reikalams P.Heguy Velazco. Akte dalyvavo respublikos prezidento sekretorius Juan C.Schauricht, kuris yra Urugvajiečių-Lietuvių S-gos vice-pirmininkas, Senatorius Amader Sanchez ir daug žymių Urugvajaus politikų, profesorių, rašytojų ir įtakingų asmenų. Jungt.Valstybių ambasadorius atsiuntė savo atstovą p.Weldon Litsey. Garbės svečių tarpe buvo ir buvęs Lenkijos min.Pietų Amerikoje L.Mazurkiewicz ir latvių kolonijos atstovas.

Pradžioje lietuvių vaikučių choras, Morelio diriguojamas, sugiedojo Urugvajaus ir Lietuvos himnus. Toliau Urugvajiečių-Lietuvių S-gos pirmininkas Martinez Bersetche savo nuoširdžioje kalboje nupasakojo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akto istoriją ir apibudino dabartinę Lietuvos tragediją. Toliau iš urugvajiečių apie Lietuvą ir jos nelaimes plačiai kalbėjo senatorius Amador Sanchez, Liber Troitino, universiteto profesorė istorikė Reina Reyes ir žymus rašytojas Juan Edmundo Miller, kuris tarp kitko citavo iš knygos "Lituania entre fuego cruzado" visą prezid.Roosevelto kalbą Lietuvos delegacijai, apsilankiusiai po Lietuvos pavergimo. Šie žymūs kalbėtojai gerai susipažinę su mūsų byla, daug simpatijos reiškė lietuvių tautai jos kovoje už laisvę ir reiškė geriausių linkėjimų ir įsitikinimą, kad greit atgausime prarastąją laisvę. Iš lietuvių akte kalbėjo pp. Gumbaragis, Bartnikaitis ir Miklovis.

Buvo pasižadėję kalbėti dr.J.C.Mourigan ir dr.Lauro Cruz Geyenlla, išgarsėjęs savo knygomis apie gyvenimą Sov.S-goje. Dėl ligos negalėję dalyvauti, jie atsiuntė sveikinimus raštu, kurie buvo perskaityti drauge su laišku dr.Frugoni, buv.Urugvajaus ministerio Sov.S-goj. Akte buvo perskaityti Lenkų Dr-jų S-gos Urugvajuje, latvių ir Čstų sveikinimai.

Baigiant kalbas, žodį tarė Lietuvos ministeris dr.K.Graužinis, visiems reikšdamas padėką ir apibudindamas lietuvių tautos kančias, kovas ir viltis bei pasiryžimą laimėti šventoje kovoje už laisvę ir nepriklausomybę drauge su kitomis Sovietų pavergtomis tautomis. Urugvajiečių-Lietuvių S-gos vice-pirmininkas Pr. Šacikauskas perskaitė talpinamą deklaraciją, kuri buvo dalyvių vienbalsiai priimta ir paskelbta spaudoje:

Deklaracija

Iškilmingame akte Lietuvai pagerbti, po padarytų pranešimų apie dabartinę Lietuvos padėtį, tapo [illegible] asamblėjai sekamas pasiūlymas, paremtas Urugvajaus [illegible] Tarybos ir Kultūros Draugijos, kuris buvo visų susirinkusiųjų entuziastingai priimtas:

I. Tvirtai pasitikėdami teisės ir demokratijos idealų laimėjimu reiškiama pritarimo nepalaužiamai valiai lietuvių tautos nenuilstamai kovoti už Lietuvos valstybės laisvę ir nepriklausomybę;

ALp(LKA)5302
1948, Nr.33
Ser.C

2. Vienbalsiai remiame Lietuvos ministeri Dr.K.Graužinį, kuris darbuojasi Lietuvos išlaisvinimui;

3. Reiškiame energingą protestą prieš Rusijos naciškųjų komunistų neteisėtą Lietuvos okupaciją be Lietuvos liaudies sutikimo ir tęsimą jos nuolatinėmis politinėmis persekiojimo priemonėmis, pradedant deportacijom, žudynėmis, koncentracijos stovyklomis bei visais kitais totalizmo dominacijos būdais;

4. Protestuojame dėl negarbingų tarptautinės organizacijos priemonių, stengiantis pavaizduoti Lietuvos realybę Maskvoje suf.lsifikuotom žiniom".

Meninėje dalyje dainininkės L.Grišonienė ir M. Zagnevičiūtė padainavo keliais lietuviškas dainas, o pianistė H.Bartnikaitytė paskambino "Lopuri Litunno". Urugvajietis rašytojas p.Roman Machado padeklamavo savo poemą.

Tokiu prasmingu žygiu Lietuvos garbei, kuris sužadino daug simpatijų Lietuvai svetimųjų tarpe, o mums lietuviams priduoda energijos kovoti iki galutinio laimėjimo.

Lietuvos vardas plačiai skambėjo ir per įvairias Urugvajaus radijo stotis. Per visas stotis buvo skelbiami pranešimai apie mūsų šventę su atitinkamais komentarais. Radio stotis "Agronomia" pusvalandį paskyrė lietuviškom dainom. Parlamento narys ir katalikiško dienraščio "El Bien Publico" redaktorius dr.Tomas G.Brena 11 val. pusvalandį skaitė paskaitą apie Lietuvą.

Radio stotis "Sarandi" surengė lietuvišką pusvalandį. Kalbėjo Lietuvos ministeris, Kultūros Draugijos pirmininkas ir kt.

Urugvajaus spaudoje tilpo daug straipsnių apie Lietuvą. Didžiausi dienraščiai - "El Dia", "La Manana", "El Bien Publico", "La Tribuna Popular" ir "El Diario Espanol" - kelias dienas rašė apie Lietuvą.

Tokių gražių rezultatų pasiekta visiem lietuviam visu nuoširdumu prisidėjus prie sukaktuvių ruošimo.

DĖL BDPS AKCIJOS

Tarp tremtinių platinamas mašinėle rašytas biuletenis, išleistas "Bendro Demokratinio Pasipriešinimo Sąjūdžio užsienių delegatūros". Šitoji "delegatūra" skelbiasi turinti įgaliojimus veikti vykstančios Lietuvoje rezistencijos vardu. Ji duosianti autentiškas žinias apie padėtį Lietuvoje ir išryškinsianti naujos politinės Lietuvos išsivaisvinimo akcijos kelią.

Dėl šios akcijos įgalioti pasiūkinti:

1. Iš biuletenio pareiškimų apie Bendro Demokratinio Pasipriešinimo Sąjudį ir jo tariamai įgaliot "delegatūrą" matyt, kad toji "delegatūra" tegali būti padaras atskirų asmenų ir negali būti siejama su rezistuojančia tauta;

2. Patikimos naujos informacijos iš Lietuvos nei naujų Lietuvai laisvinti kelių šiame biuletenyje neduota, ir viskas dabartinį tariamosios "delegatūros" pasireiškimą tenka vertinti kaip atskirų asmenų norą ieškoti sau šalininkų tarp tremtinių bei išeivių.

3. Vykdomoji Taryba BDPS vardu varomą visuomenės skaldomąją akciją laiko nesuderinamą nei su Lietuvos laisvinimo veiksnių akcijos vieningumu nei su Lietuvos interesais.

ELTA